

artikelen

DE AANBIEDING VAN DE VOGELATLAS

Alco van Klinken

Eindelijk was het zover: het 'Werkboek' was klaar. Het resultaat, de Vogelatlas van Groningen, werd op 14 december aangeboden aan gedeputeerde J. van Dijk! Omdat dit boek een belangrijk werk voor de vereniging is, wordt hier een indruk van de overhandiging gegeven.

Eén van de redacteuren (Johan van Klinken) heeft bij de overhandiging teruggeblikt op de totstandkoming, vanaf het tellen tot en met de uitgave van het boek. Ook ging hij in op achtergronden waardoor je als vogelbeschermer gemotiveerd kunt worden. Daarbij was hij niet bang voor een scheutje filosofische overdenking.

Hieronder volgen een paar gedeelten uit zijn toespraak.

"De voor ons liggende atlas is geen bescheiden stukje amateurswerk. Dat zal wel duidelijk worden als U het straks ter hand neemt en inkijkt:

- * Vijf, eigenlijk acht jaar lang, werd blok na blok geïnventariseerd;
- * 12 maanden per jaar, dikwijls 2 of 3 bezoeken per maand, vaak door meerdere personen; zomer en winter;
- * Met uitwerken dikwijls meer dan vijf uur per bezoek;
- * Trekvogels langs de kust, broedvogels in het binnenland;
- * Akkerbouw, graslanden, vloeivelden, meren en gierzwaluwen in de binnenstad;
- * Zwakke blokken pendeldiensten - weten jullie het nog?
- * Nog eens drie jaren voor grondige analyse, met de allereerste home-PC; vaak tot in de late uurtjes; meer dan een miljoen gegevens;
- * Minstens 50.000 werkuren; Yes: fifty-thousand! Meer dan 20 mens-jaren vrijwilligerswerk.

Deze Vogelatlas wordt gedragen door een opvallend brede basis met stedeling en buitenman; met oudere leden en met een grote toestroom van jongeren; met leken, semi-professionals en professionals, met verdienstelijke artiesten, met 'Dutch-birders' en zij die dat juist niet willen zijn. Allen met een inzet voor een betere Vogel- en Natuurbescherming ook in onze provincie. Daartoe wil deze atlas behulpzaam zijn.

Het boek is tot stand gekomen in opeenvolgende fases, ruim tien jaar geleden beginnend en voortgezet met steeds beter wordende deskundigheid en met een gestadig dichter wordend net van waarneming verdeeld over heel de provincie. In ons blad 'De Grauwe Gors' werd er regelmatig over gepubliceerd."

Over de recente ontwikkelingen in de vogelstand zei hij:

"De eerste indruk mag zijn: we winnen meer dan we verliezen. Maar bij enig nadenken is dat niet waar! WE VERLOREN EN VERLIEZEN NOG STEEDS WAT KARAKTERISTIEK EN UNIEK VOOR GRONINGEN IS (met verloren gegane heide en veen, met intensivering in grasland en bouwland); en WE WINNEN MET WAT OVERAL ELDERS OOK AL AANWEZIG IS (verstedelijking, hoog opgaande snelgroeiende monocultuur bossen).

We hebben met het totstandkomen van dit boek ook deels de geschiedenis van de natuur in onze provincie gevolgd:

Die geschiedenis begon met 'heersen', over de natuur; de rationele ontginner die als kind van zijn tijd en misschien in ontwetendheid een hele provincie op de schop nam, die alles nam, ontginnend tot op de laatste hectares. Korhoenders, Grauwe gorzen en Visotters hadden geen rechten: ze verdwenen; Kemphanen moesten elders naar toernooivelden zoeken, maar er was geen elders.

Dan een verbetering: de 'heerser' gaat zich meer als rentmeester opstellen. Weliswaar zichzelf benoemd hebbend, maar bereid tot natuurbescherming. Biotoopbescherming ligt moeilijker als puur op de mens gerichte (antropocentrische) economie in het geding is, maar wordt aanvaard waar de natuur als 'maakbaar' gezien kan worden.

Daar bovenuit stijgt een bescheidener mens, die zich deel weet van een natuur in zijn provincie, die graag spelende Visotters terug zou zien. En baltsende korhoenders. Een roepende Dikschieterliere. Dat leven in de natuur heeft oudere rechten dan heersers die alles naar zich toehalen en brengt ons andere harmonie dan de extreme mogelijkheden van een natuurmanager. We hopen op een toekomst met 'deelnemers', die zich bescheidener opstellen. Deelnemers, participanten, in een verbond met al wat groeit en bloeit. Deelnemers die leven willen samen met alles dat leven wil."

Na de overhandiging van het 'eerste' exemplaar gaf gedeputeerde Van Dijk een kort antwoord. Hij zei onder andere:

"Naast negatieve ontwikkelingen dra-

gen jullie in de atlas, maar ook in andere publikaties informatie aan die aanleiding geeft tot hoop en die toont dat de vogelwereld soms een onverwachte veerkracht heeft. Een aantal soorten is toegenomen, weliswaar deels ten gevolge van ontwikkelingen buiten de provincie, maar dat toont alleen maar dat we wat de dynamiek van vogelpopulaties betreft ook over de provinciegrenzen heen moeten kijken. De aanleg van de Lauwersmeer en een aantal kleinere natte gebieden droegen ertoe bij dat het voor watervogels en steltlopers beter toeven is in Groningen.

Last but not least blijkt de braaklegging in Oost-Groningen tot een verrassend herstel van de Grauwe Kiekendievenstand in Nederland geleid te hebben.

Ik trek uit dit alles de conclusie dat het mogelijk moet zijn de karakteristieke betekenis van Groningen voor vogels te behouden en waar mogelijk te herstellen.

Het is duidelijk dat vrijwillige vogelkijkers op allerlei manieren een bijdrage leveren aan de totstandkoming van het provinciale natuur- en landschapsbeleid. Voornamelijk door

'DE MAKERS VAN DE ATLAS': Johan van Klinken, Robin Shillcock, Erik van Ommen, Kees van Scharenburg, Henk van den Brink en Jan Faber

het leveren van gegevens en informatie en het komen met eigen ideeën. Nog niet genoemd is het leveren van kritiek op ontwikkelde plannen en voorstellen.

Ik denk dat het spanningsveld van enerzijds samenwerking en anderzijds kritische distantie de relatie van uw vereniging met de provinciale overheid bepaalt. Ik hoop voor de toekomst op voortgaande samenwerking waar het onderzoeksactiviteiten betreft: Ik hoop ook dat jullie de kritische distantie weten te bewaren, die ertoe bijdraagt dat het provinciale beleid voeling houdt met de realiteit.

Dan rest mij de redactie en de Avifauna Groningen te feliciteren met dit voor Groningen belangrijke boek. Het lijkt mij een goed begin van de viering van het 25-jarig jubileum van de vereniging in 1993."

Na deze mooie woorden kwam het napraten los over datgene wat vogelaars meestal met elkaar bespreken: had je nog wat?, heb je gisteren ook zoveel ganzen zien overvliegen? enz. enz. Het napraten ging gesmeerd door drankjes en hapjes. Nieuw element in de gesprekken was de Vogelatlas. Ongetwijfeld zal nog lang in de Avifaunagesprekken en -geschriften verwezen worden naar de inhoud van deze Atlas!